

Návrh zákona o veřejných kulturních institucích je v legislativním procesu

18.5.2023 - Jana Malíková | Ministerstvo kultury ČR

Jeho cílem je větší stabilita kulturních institucí, především víceleté plánování a vícezdrojové financování a možnost spoluzakládání obcemi a kraji nebo spolufinancování ze strany státu, případně územních samosprávných celků.

Ministerstvo kultury s využitím vyhodnocení a podkladů Asociace profesionálních divadel připravilo do meziresortního připomínkového řízení návrh zákona, v němž sjednocuje postoje všech zainteresovaných subjektů. Spolupracovalo na něm s Ministerstvem financí i se zástupci odborné veřejnosti. V polovině roku 2023 by podle Plánu legislativních prací vlády na rok 2023 měl být návrh zákona předložen vládě.

V České republice se ze strany odborné veřejnosti dlouhodobě objevují snahy o zefektivnění řízení, modernizaci správy a financování kulturních institucí – příspěvkových organizací. Ministerstvo kultury nyní definovalo nový typ právnické osoby, který odpovídá současným nárokům.

„Zákon o veřejné instituci v kultuře se u nás řeší už mnoho let a přesto, že už jej několik vlád v minulosti slibovalo, nebyl doposud přijat. Přitom jde o důležitou právní normu, která by kulturním institucím mnohé zjednodušila a pomohla jim v dalším rozvoji. Zvýší jejich autonomii v oblasti dlouhodobého plánování. Vícezdrojové financování prospěje zejména kulturním institucím v regionech, například městské divadlo by mohl významně podporovat i kraj. Žádná z kulturních institucí ale nebude nucena k nové právní subjektivitě, vše bude na bázi dobrovolnosti. Potřeba zákona je ukotvena i v Programovém prohlášení vlády. Jsem nesmírně rád, že díky intenzivní práci se to nyní podařilo a po 17 letech máme plnohodnotnou verzi návrhu zákona,“ říká ministr kultury Martin Baxa.

V právním řádu České republiky existují různé druhy právních forem/právnických osob, které jsou více či méně využitelné pro poskytování veřejných kulturních služeb. S ohledem na potřebu zajištění kontinuálního financování kulturních služeb a také adekvátního vlivu zakladatele na činnost veřejné kulturní instituce však není ani jedna z těchto možností zcela optimální. Právě proto je vhodné, aby byl zaveden nový druh právnické osoby pro oblast poskytování veřejných kulturních služeb, který bere v úvahu jejich specifika. Zákon o VKI zakotví veřejnou kulturní instituci jako zvláštní typ ústavu představující alternativu ke stávajícím příspěvkovým organizacím.

„Asociace profesionálních divadel a Asociace symfonických orchestrů a pěveckých sborů řeší alternativy vedení a financování kulturních organizací jako klíčové téma desítky let. Pro celou kulturní obec je obrovským přínosem, že se díky intenzivní práci a pozitivnímu přístupu Ministerstva kultury podařilo návrh zákona o VKI předložit k připomínkám. Nově vzniklá právní forma má zejména eliminovat problémy, se kterými se organizace potýkají, jako je právě zastaralý model financování a nakládání s peněžními prostředky, včetně odměňování výkonných umělců,“ komentuje Stanislav Moša, předseda Asociace profesionálních divadel.

JUDr. Petra Smolíková, vrchní ředitelka sekce legislativy a mezinárodních vztahů Ministerstva kultury doplňuje: „Organizacím s novou právní formou zákon zároveň umožní zapojení odborné veřejnosti přímo do činnosti a řízení VKI, spolufinancování a dlouhodobé plánování, respektive: předvídatelnost a efektivitu v hospodaření. Tyto organizace budou také méně choulostivé

na případné politické vlivy.“

VKI může být založena státem, územním samosprávním celkem, tedy krajem nebo obcí. Transformace stávajících příspěvkových organizací na VKI bude ze strany zřizovatelů dobrovolná, přičemž o případné změně právní formy příspěvkových organizací bude rozhodovat právě zřizovatel. Nadále se ovšem počítá i se zachováním právní formy příspěvkových organizací.

Nejvyšším orgánem VKI bude správní rada, kterou jmenuje zakladatel, statutárním orgánem VKI bude ředitel volený správní radou, kontrolním orgánem pak dozorčí rada rovněž jmenovaná zakladatelem. Zakladatel bude financovat VKI podle víceletého finančního plánu, na který bude navazovat každoroční rozpočet VKI. Stát se bude moci finančně podílet na činnosti VKI založené územním samosprávním celkem formou dotace na smluvní bázi, a naopak územní samosprávní celek se bude moci podílet na činnosti státem založené VKI, rovněž na smluvní bázi.

Navrhovaná právní úprava je částečně inspirována funkčními zahraničními modely, primárně však reaguje na realitu českého prostředí. Zákon by měl nabýt účinnosti k 1. červenci 2024.

<https://www.mkcr.cz/novinky-a-media-cs-4/5251cs-navrh-zakona-o-verejnych-kulturnich-institucich-je-v-legislativnim-procesu>